

رشد سواد در مراحل مختلف

دستورالعمل‌های رشد دقیق نیستند و باید تنها به عنوان راهنما استفاده شوند. کودکان با سرعت‌های مختلف رشد می‌کنند و زبان‌گفتاری آنها، خواندن و نوشتن لزوماً با یک سرعت و یا همزمان رشد نمی‌کند. ویژگی‌های زیر ممکن است در رشد سواد اولیه کودکان مشاهده شود. والدین ممکن است این موارد را برای درک آنچه از عملکرد فرزندشان مشاهده می‌کنند مفید بیابند.

اگر فکر می‌کنید فرزند شما مطابق با مرحله رشد خود پیش نمی‌رود با پزشک عمومی یا پرستار محلی خود صحبت کنید، زیرا ممکن است مداخله آنها مفید باشد.

آغاز (۰ تا ۳)

۰ تا ۱ ساله	۱ تا ۲ ساله
<p>زبان شفاهی</p> <p>1 تا 3 ماهگی: سر یا چشمان خود را با صدای انسان می‌گرداند. صداهای مکرر مانند بغیغوکردن تولید می‌کند.</p> <p>4 ماه: به "نه" پاسخ می‌دهد و در آهنگ صدا تغییر ایجاد می‌کند. اصوات تولیدی آنها شباهت گفتاری بیشتری پیدا می‌کند.</p> <p>6 تا 9 ماه: برخی از صداها را در محیط خود تقلید می‌کند، برخی از گفتارهای که معمولاً می‌شنود را که برایش معنی دار است تقلید می‌کنندمان، بابا، بیسکویت، خداحافظ.</p> <p>به شنیدن نام خود در صحبت‌ها و برخی از درخواست‌ها پاسخ می‌دهد مانند <i>بیا اینجا</i>. وقتی با اوصحت می‌شود گوش داده و شروع به تشخیص کلمات رایج می‌کند (به عنوان مثال <i>فنجان</i>، <i>بطری</i>)</p>	<p>زبان شفاهی</p> <p>پرحرفی‌هایش بازتابی از صداها و الگوهای تلفظی زبان اول اوست.</p> <p>نسبت به آنچه می‌تواند بیان کند، دامنه وسیع‌تری از کلمات را درک می‌کند.</p> <p>هنگامی که یک بزرگسال، برخی اعضای بدن یا اشیایی را نام می‌برد، می‌تواند به آن اعضا و یا تصاویر اشیاء اشاره کند.</p> <p>شروع به "تلگرافی حرف زدن" می‌کند، به عنوان مثال <i>Daddy home. Get milk. Bottle fall</i>.</p> <p>برخی از سوالات ۱-۲ کلمه‌ای را می‌پرسد به عنوان مثال <i>اون چیه؟</i></p> <p>۱۵ ماهگی: ۴-۵ کلمه می‌گوید</p> <p>۱۸ ماهگی: ۲۰-۹ کلمه می‌گوید. می‌تواند اکثر صداها را در زبان اول خود تلفظ کند.</p>

۰ تا ۱ ساله	۱ تا ۲ ساله
<p>۱۲ ماهگی: بیشتر اوقات از صداهای گفتاری یا صداهای غیر گریه برای جلب توجه و رفع نیازها استفاده می کند. یک یا دو کلمه قابل تشخیص می گوید.</p> <p>خواندن</p> <p>به کتابهایی که با صدای بلند خوانده می شوند گوش می دهد.</p> <p>۳ تا ۶ ماه: به تصاویر خیره می شود</p> <p>۹ تا ۱۲ ماهگی: از طریق لمس کردن، نگاه کردن، چشیدن، بوییدن و گوش دادن به کاوش درباره کتاب می پردازد.</p>	<p>۲۱ ماهگی: بازی های قافیه دار را دوست دارد. سعی می کند تجربیات خود را بیان کند.</p> <p>۲۴ ماه: ۱۵۰-۳۰۰ کلمه می گوید.</p> <p>خواندن</p> <p>به کتابهایی که با صدای بلند خوانده می شوند گوش می دهد.</p> <p>مشارکت فعالانه تری را در داستانهایی که با صدای بلند خوانده می شود، شروع می کند.</p> <p>از داستانهایی با قافیه و تکرار زیاد لذت می برد.</p> <p>از کتابهای اطلاعاتی همراه با تصاویراشیای دنیای خود لذت می برد.</p> <p>نوشتن</p> <p>یادگیری گرفتن و نگه داشتن مداد شمعی، گچ و مداد.</p> <p>خط خطی کردن؛ به آرامی (۲-۱سالگی) از حرکات دایره ای بزرگ به نقاشی و خطهای شبیه به نوشتن تغییر می کند. ممکن است پیامی را که " نوشته اند " بخوانند.</p>

شکوفایی (پیش دبستانی / مهد کودک)

زبان شفاهی

دارای واژگان توصیفی است .

حدود 2600 کلمه می گوید.

حدود 20000 کلمه را می فهمد .

با جملات خوش فرم و پیچیده صحبت می کند .

از انواع کلمات در جمله استفاده می کند، برای مثال سوالی، خبری، بیانی.

می تواند دستورالعمل های یک و دو مرحله ای را دنبال کند کفش هایت را در بیاور و آنها را در کناری بگذارد.

خواندن

با دقت به داستان گوش می دهد.

در خواندن با صدای بلند همراهی می کند، از حفظ می خواند.

شروع به پیش بینی کلمات در متن بر اساس قافیه می کند.

می داند که کار با کتاب چگونه است، مفاهیمی مانند جلد، جلو، پشت، عنوان، کلمات، صفحات را درک می کند .

نحوه ورق زدن صفحات و جهت خواندن نوشته را می داند مثلا از بالا به پایین، راست به چپ.

مثل خواننده رفتار می کند. کتاب های آشنا "می خواند ."

حروف الفبا را می شناسد و نام می برد .

ارتباط بین حروف و صداها را درک می کند.

شروع به درک علائم نگارشی می کند.

شکوفایی زود هنگام (۳ تا ۵ ساله)

زبان شفاهی

۲ تا ۳ سال: جملات ۳ کلمه ای را می گوید به عنوان مثال *I do it. Mummy help me* .

۳ تا ۴ سال: دامنه واژگان وسیعی دارد و از ساختارهای جمله پیچیده تری استفاده می کند .

می تواند از جمع استفاده کند، ممکن است بیش از حد تعمیم دهد به عنوان مثال

childs .sheeps.

می تواند از زمان گذشته استفاده کند، اما ممکن است از ترکیب نادرست استفاده نماید -
شد به افعال نامنظم به عنوان مثال *comed .runned* .

کودکان ممکن است هنگام بازی با خود صحبت کنند یا فعالیتهایی را که انجام می دهند به صورت شمرده شرح دهند مانند *دارم موهایم را شانه می زنم .دارم یک نقاشی خوب می کشم.*

۵ سال: دارای دایره لغت ۵۰۰۰-۲۵۰۰۰ است.

برخی از کودکان در تلفظ مشکل دارند /l/ ، /r/ ، /s/ و /ش/ .

زیاد صحبت می کند، به طور فعال برای برقراری ارتباط صحبت تولید می کند. اگر در شرایط خاصی نیاز به کلمه ای پیدا کند که آن را نداند، ممکن است آن را بسازد. اغلب وقتی سعی می کند صداها را کلمات و استفاده از آنها در زمینه های مختلف را تمرین کند، حرف های بامزه ای می زند .

به عنوان مثال *4-year-old girl: I'm not being boisterous, I'm being girlstrous!*

به عنوان مثال

3-year-old: I love you, mummy.

Mum: I love you, too.

3-year-old: I love you, three.

شکوفایی (پیش دبستانی / مهد کودک)

نوشتن

روش های نوشتن را می داند، شروع به نوشتن از بالا به پایین و راست به چپ می کند و بین کلمات فاصله می گذارد .

شروع به نوشتن برخی حروف الفبا و کلمات پرکاربرد می کند .

نام خود را می نویسد . سازگاری بیشتری با حروف کوچک و بزرگ پیدا می کند .

در حالیکه شیوه نوشتن حروف را بهتر یاد می گیرد، گاهی اوقات ممکن است ردیفی از حروف مکرر را بنویسد .

شروع به استفاده از صدای کلمات برای هجی کردن آنها هنگام نوشتن می کند . شروع به استفاده از اول صدای کلمه برای نشان دادن یک کلمه هنگام نوشتن می کند .

ممکن است از نام حرف برای صدای آنها استفاده کند مانند «خوآهر» برای «خواهر» می تواند روی صفحه کلید تایپ کند، کلمات دست نویس یا کلمات کتاب ها را کپی کند .

شکوفایی زودهنگام (۳ تا ۵ ساله)

خواندن

درخواست می کند تا برایش داستان بخوانند .

کتاب مورد علاقه خود را دارد و از اینکه آن را بارها و بارها برایش بخوانید لذت می برد .

با ورق زدن و استفاده از تصاویر برای بیان داستان از حافظه خود و یا خلق داستان های جدید با استفاده از تصاویر تظاهر به خواندن می کند .

نوشته ها را در محیط پیرامون خود تشخیص می دهد و سعی می کند آنها را بخواند .

ممکن است متوجه حروفی در پیرامون خود شود که نامش با آن شروع می شود .

برخی از اعداد و حروف را می شناسد و آنها را با فونتهای مختلف در محیط و کتاب ها تشخیص می دهد .

نوشتن

برای نشان دادن کلمات از نمادها (خطوط، دایره ها یا اشکال دیگر) استفاده می کند .

تفاوت بین نقاشی و نوشتن را می داند .

می فهمد نوشته یک پیام دارد .

ممکن است نقاشی های خود را با نمادهای شبیه حروف یا حروف کپی شده از محیط پیرامونش برچسب گذاری کند .

شکل حروف را آزمایش می کند .

می تواند حروف و اشکال را ردیابی کند .

شروع به استفاده از حروف واقعی برای نشان دادن کلمات می کند، اگرچه ممکن است به صورت تصادفی باشد .

شکوفایی زودهنگام (۳ تا ۵ ساله)	شکوفایی (پیش دبستانی / مهد کودک)
<p>شروع به درک مفهوم فونت های مختلف می کند، و اینکه یک حرف را می توان به روش های مختلفی نوشت: مثلاً 'A a'</p> <p>نام خود را می نویسد. ممکن است حروف بزرگ و کوچک را اشتباه گرفته و از آنها به صورت درهم استفاده کند.</p>	

اولیه (مهد کودک تا سال 1)	انتقالی (سالهای 1 تا 2)	گسترش (سالهای 2 تا 4)
		<h3 style="text-align: center;">زبان شفاهی</h3> <p>به تدریج از ساختارهای واژگان و جمله های پیچیده تری استفاده می کند.</p> <p>می تواند گفتار خود را متناسب با نیازهای شرایط مختلف تنظیم کند.</p> <p>از زبان برای اهداف و عملکردهای مختلف استفاده می کند، مانند موارد زیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> • برآوردن نیازها و خواسته های شخصی؛ مثل می توان یک فنجان بهم بدهی؟ • کنترل رفتار، احساسات یا نگرش دیگران؛ به عنوان مثال این کارو نکن. • تعامل با دیگران و برقراری روابط؛ به عنوان مثال می خواهی پیش من بنشینی؟ • صحبت در مورد خود و تجربیاتش؛ به عنوان مثال من می توانم نقاشی کنم. • آموختن چیزهای جدید و آزمودن دانش خود؛ به عنوان مثال چرا این اتفاق افتاد؟ • تصویرسازی، خلق جهان های تازه و ساختن داستان ها؛ برای مثال بیا شاهزاده بازی. • اطلاع رسانی، توصیف، توضیح؛ برای نمونه من در مورد سوسک باهات صحبت می کنم. <p>می تواند به دقت گوش کند و دستورالعمل های چند مرحله ای را دنبال کند، به عنوان مثال: برو بیرون و ببین کلاهت تو ماشینه. بعد بیا و آنگه پیداش نکردی بهم بگو.</p>

اولیه (مهد کودک تا سال ۱)	انتقالی (سالهای 1 تا 2)	گسترش (سالهای 2 تا 4)
<p>خواندن</p> <p>کتابهایی که برایش دارای مفاهیم آشنا بوده یا جملات ساده داستانی داشته باشد را می خواند. از طریق تمرین شروع به خواندن روان می کند. می تواند برخی از جنبه های داستان را پیش بینی کند. از ارتباط صدا و حروف، بخش های کلمات و موضوع برای شناسایی کلمات جدید استفاده می کند. کلمات شناخته شده و پرکاربرد را در متن چاپ شده تشخیص می دهد. به کمک سرخ های تصویری هنگام خواندن معنی سازی می کند. خواندن خود را نظارت و تصحیح می کند. وقتی متن را نمی فهمند، متوجه می شود. می تواند درباره آنچه خوانده است بحث و گفتگو کرده، جملات داستان را همراه با برخی جزئیات به یاد آورد.</p> <p>نوشتن</p> <p>متن خود را برای خواندن دیگران تولید می کند. نوشتن مانند زبان گفتاری نوشته شده خوانده می شود. هم از املائی اختراعی و هم به طور با قاعده استفاده می کند.</p>	<p>خواندن</p> <p>کتابهایی از جمله داستان و غیرداستان می خواند که موضوعات آن به طور فزاینده ای فراتر از تجربیاتش است. با روانی و تسلط بیشتری می خواند. هنگامی که با صدای بلند می خواند، علائم نگارشی را دنبال می کند؛ به عنوان مثال برای نشان دادن سوال صدای خود را بالا می برد. با سهولت و سرعت بیشتری از استراتژی های شناسایی کلمات استفاده می کند. می تواند بر اساس دانش کلی داستانی چیزهایی را پیش بینی کند. با استفاده از راهکارهای مختلف، خود را به طور موثرتری اصلاح می کند. بسیاری از کلمات را با دیدن شناسایی می کند. وقتی متن را نمی فهمد دوباره آن را می خواند. درباره شخصیت ها و وقایع داستان بحث می کند. برای یافتن پاسخ سوالات خاص یا برای اهداف خاص، مطالب غیر داستانی را می خواند. داستان ها را در سطح واژگان درک می کند. شروع به استنباط معانی ظریف تر در کتاب می کند.</p>	<p>خواندن</p> <p>با روانی و تسلط خیلی بیشتری می خواند. کتابهای طولانی تر و پیچیده تری را به طور مستقل می خواند. هنگام روبرو شدن با کلمات ناشناخته به طور مناسب و خودکار از استراتژی های شناسایی کلمات استفاده می کند. هنگام استخراج معنی از متن، از طیفی از استراتژی ها استفاده می کند. برای دریافت معانی، دیگر نیازی به کمک تصاویر موجود در کتابها ندارد. نکات عمده را از متون داستانی و غیر داستانی خلاصه می کند. بین تجربیات خود، دانش کتاب یا جهان و کتاب خوانده شده ارتباط برقرار می کند. متن ها را برای معنا و روابط موجود تفسیر می کند. افزایش توانایی استنباط معانی از کتابها.</p> <p>نوشتن</p> <p>املائی کلماتی را که مطالعه کرده است به درستی هجی می کند. شروع به وارد کردن واژگان پیچیده تر و زبان کتابی در نوشتن می کند.</p>

اولیه (مهد کودک تا سال ۱)	انتقالی (سالهای 1 تا 2)	گسترش (سالهای 2 تا 4)
<p>برای هجی کردن از بانک کلمات لغات کمک می گیرد. معمولاً از صدای اولیه و گاهی از صدای نهایی برای نشان دادن یک کلمه ای استفاده می کند باز = بازی کردن</p> <p>کلمات دارای ۳ تا ۴ حرف را به طور دقیق هجی می کند. می تواند صداها را در یک کلمه یک هجایی ترکیب یا بخش کند؛ مثل سگ</p> <p>می تواند تعداد هجاهای یک کلمه را بشنود و بشمارد. فاصله بین کلمات را بیشتر درک می کند.</p> <p>از نقطه و حروف بزرگ استفاده می کند.</p> <p>علائم نگارشی دیگر مانند علامت تعجب و علامت سوال را به کار می برد.</p> <p>شروع به انتخاب فرم ها یا ژانرهای مختلف نوشتن برای اهداف مختلف می کند.</p> <p>شروع به تایپ کلمات و جملات در برنامه های واژه پردازی می کند.</p>	<p>نوشتن</p> <p>انواع متن یا ژانرهای متنوع را می نویسد.</p> <p>شروع به استفاده از زبان رسمی به جای زبان شفاهی می کند. نوشتن، شروعی برای شبیه شدن به نوشتار است.</p> <p>نوشتن جملاتی با طول و پیچیدگی بیشتر.</p> <p>از دانش رو به رشد دستوری برای نوشتن بهتر استفاده می کند، مثلاً از صفت برای افزودن توضیحات استفاده می کند، درخت سبز بلند.</p> <p>املای کلماتی را که مطالعه کرده است به درستی هجی می کند.</p> <p>برای هجی کردن کلمات ناآشنا شروع به استفاده از الگوهای املایی کلماتی که قبلاً یاد گرفته است می کند.</p> <p>می تواند چندین هجا را در کلمات بشنود و از آنها برای املای درست آنها استفاده کند.</p> <p>بسیاری از کلمات پرکاربرد را به درستی هجی می کند.</p> <p>برای تکمیل نهایی کار (پیش نویس، ویرایش، اصلاح) شروع به استفاده از فرآیند نوشتن می کند.</p> <p>به اصول نوشتن توجه می کند.</p>	<p>در صورت لزوم می تواند واژگان فنی را به کار ببرد، برای مثال لغات کیسه داران، پستانداران در یک متن آموزشی در مورد حیوانات استرالیایی.</p> <p>فرم های مختلف نوشتن را تولید می کند. ساختاری را که متناسب با هدف خاصی باشد، انتخاب می کند.</p> <p>از فرایند نوشتن برای ارائه کار و به اشتراک گذاشتن با همسالان استفاده می کند.</p> <p>کار خود را به سایر دانش آموزان نشان داده و به آنها پیشنهاداتی ارائه می دهد.</p> <p>شروع به استفاده از پاراگراف ها برای نوشتن متن های طولانی تر می کند.</p>

منابع

The Agenda for Children, [Literacy development milestones](https://letstalkcambridge.org/wp-content/uploads/Literacy-Development-Milestones-new-logo1.pdf) <https://letstalkcambridge.org/wp-content/uploads/Literacy-Development-Milestones-new-logo1.pdf>

Halliday, M. (1973). *Explorations in the functions of language*, Edward Arnold, London

Hill, S. (2012). *Developing early literacy: assessment and teaching*, Eleanor Curtain, South Yarra, VIC

Vukelich, C. Christie, J. and Enz, B. (2002). *Helping young children learn language and literacy* Allyn and Bacon, Boston

Waterland, L. (1988). *Read with me: An apprenticeship approach to reading*, Thimble, Stroud